

BOKD

DeHaan Advocaten en Notarissen

Onderwerpen

1. Achtergrond en hoofdonderwerpen WBTR

2. WBTR aan de hand van thema's

- bestuur, taak en richtsnoer
- one tier board
- RvC/RvT
- meervoudig stemrecht
- ontstentenis en belet
- aansprakelijkheid bestuurders en commissarissen
- ontslag bestuurders en commissarissen stichting door de rechtbank

3. Statutenwijziging en digitaal vergaderen

- Vereisten voor statutenwijziging verenigingen en stichtingen
- Digitaal vergaderen voor verenigingen

Aanleiding WBTR

Voorbeeld bericht in De Volkskrant in 2011:

'Schandalen in semipublieke sector zijn geen incidenten'
...Bestuurders in de zorg, het onderwijs en de woningbouwcorporaties gingen opzichtig in de fout...

Daarna volgen nog meer "misstanden" bij:

- zorginstellingen (Meavita)
- woningcorporaties (Vestia, Rochdale)
- hoge scholen (Amarantis)

Ondertussen: verouderde regels

“Governance” is bij stichtingen nauwelijks geregeld in Boek 2 BW, regeling uit 1956

Ook verouderde regeling bij vereniging

Stichting als rechtsvorm steeds populairder; meer “grote stichtingen” sinds eeuwwisseling

Professionalisering tot nu toe d.m.v. sectorregels en governance codes voor:

- semipublieke instellingen (door overheid bekostigde zorginstellingen, woningcorporaties en onderwijsinstellingen)
- pensioenfondsen
- goede doelen
- culturele instellingen

Hoofdonderwerpen WBTR

Wijzigingen met name gericht op (gewone) verenigingen en stichtingen:

- Taak en richtsnoer bestuur en RvC
- Wettelijke grondslag "one tier board" en RvC (waaronder ook RvT)
- Regeling meervoudig stemrecht binnen bestuur/RvC
- Regeling tegenstrijdig belang
- Verplichte statutaire belet- en ontstentenisregeling
- Wijziging regeling aansprakelijkheid bestuurders/commissarissen i.g.v. onbehoorlijke taakvervulling
- Ontslag van bestuurders en commissarissen stichting door de rechter

Statuten: waar moet je op letten?

Drie onderwerpen waar je in ieder geval op moet letten:

1. Nieuwe regeling meervoudig stemrecht (incl. staking van stemmen)
2. Nieuwe tegenstrijdig belangregeling
3. Verplichte ontstentenis- en beletregeling

Check ook de reglementen op deze punten

Overgangsrecht WBTR

- Statutaire tegenstrijdig belangregeling bij vereniging i.s.m. WBTR (oude vertegenwoordigingsregeling)
→ **kan na 1-7-2021 geen beroep op worden gedaan**
- Statutaire regeling meervoudig stemrecht binnen bestuur/RvC i.s.m. WBTR; en/of
- Statutaire belet- en ontstentenisregeling bestuur/RvC ontbreekt
→ **wijzigen bij eerstvolgende statutenwijziging na 1-7-2021**

Ook actie ondernemen bij:

- Tegenstrijdig belangregeling bij stichting die i.s.m. WBTR is
- One tier board zonder statutaire basis of bepalingen i.s.m. WBTR
- Orgaan dat kwalificeert als RvC/RvT maar anders heet

Bestuur: taak en richtsnoer

Bestuur is wettelijk orgaan met wettelijke taak

WBTR: Bestuurders moet zich bij vervulling van hun taak richten naar het belang van de rechtspersoon

Onveranderd:

- Aantal bestuurders: vrij, maar bij ANBI minimaal drie vanwege “beschikkingsmacht-criterium”
- Benoeming (gewone) bestuurders:
- Bij vereniging in de wet geregeld (→ ALV), maar statutaire afwijking mogelijk
- Bij stichting vrij, wel regeling in statuten opnemen; coöptatie is mogelijk bijv. als bestuur enige orgaan is

Bestuursmodellen

3 modellen in de praktijk:

1. Bestuur + directiemodel (directeur is procuratiehouder)
2. Monistisch bestuursmodel (één orgaan, twee soorten statutair bestuurders)
3. RvT-model (afzonderlijk bestuur en RvT)

→ Bij stichtingen en vereniging soms nog "AB/DB-model"

Maar: valt binnen één van de drie modellen

One tier board (monistisch bestuur)

WBTR (art. 2:44a/291a)

- Wettelijke grondslag voor one tier board bij vereniging en stichting
- Altijd basisregeling in de statuten (onderscheid uitvoerend en niet-uitvoerend)
- Voorzitter is altijd NUB
- NUB's zijn natuurlijke personen
- Voordrachten voor benoeming bestuurders en vaststellen bezoldiging UB's kan alleen aan NUB's worden toebedeeld
- UB's nemen niet deel aan beraadslaging en besluitvorming over vaststelling bezoldiging UB's
- Bestuur neemt in beginsel als één orgaan besluiten maar bij/krachtens statuten kan worden bepaald dat besluiten op taakgebied kunnen worden genomen door desbetreffende groep (met die taak belaste UB's/NUB's)
- **Bestuur** kan een UB schorsen

RvC/RvT

WBTR (art. 2:47/292a)

- Wettelijke taak: toezichhouden en adviseren (net als bij NV, BV)
- Wettelijke benaming: "RvC", maar "RvT" mag ook bij stichtingen en verenigingen
- Natuurlijke personen
- RvC is in ieder geval bevoegd om bestuurders te schorsen, tenzij statuten anders bepalen
- Statuten kunnen aanvullende bevoegdheden geven
- Bestuur verschaft RvC tijdig informatie die nodig is voor uitoefening taak
- In ieder geval 1x per jaar schriftelijke informatie over strategisch beleid, algemene en financiële risico's, gebruikte controlesystemen

Meervoudig stemrecht

“De statuten kunnen bepalen dat een met name of in functie aangeduide bestuurder/commissaris meer dan één stem wordt toegekend. Een bestuurder/commissaris kan niet meer stemmen uitbrengen dan de andere bestuurders/commissarissen tezamen.”

Achtergrond: collectieve verantwoordelijkheid voor bestuurstaak/toezichhoudende taak.

Bestuurder c.q. lid RvC/RvT moet niet steeds weggestemd kunnen worden door de ander.

Meervoudig stemrecht

Overgangsbepaling: Statutaire regelingen die hiermee strijdig zijn moeten worden aangepast bij eerstvolgende statutenwijziging (zo niet dan is de regeling 5 jaar na 1 juli 2021 ongeldig).

Geldt in sommige situaties ook voor doorslaggevende stem bij staking van stemmen.

Doorslaggevende stem bij twee bestuurders mag niet één een doorslaggevende stem hebben, bij vier bestuurders wel.

Tegenstrijdig belang

Nu: bij vereniging vertegenwoordigingsregeling en bij stichting geen regeling

Wordt: besluitvormingsregeling

(art. 2:44/291 lid 6 WBTR voor bestuurders en art. 2:47 /292a lid 7 WBTR voor commissarissen)

“Een bestuurder/commissaris neemt niet deel aan de beraadslaging en de besluitvorming indien hij daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de rechtspersoon en de daaraan verbonden onderneming of organisatie.”

En: escalatieregeling

vereniging: bestuur > RvC > ALV*

stichting: bestuur > RvT > schriftelijke vastlegging*

*: kun je statutair van afwijken

Ontstentenis en belet

→ **Belet** = langdurige ziekte, schorsing

→ **Ontstentenis** = ontslag, terugtreden

WBTR: Statutair regelen voor bestuurders en commissarissen!

“De statuten bevatten voorschriften omtrent de wijze waarop in de uitoefening van taken en bevoegdheden voorlopig wordt voorzien in geval van ontstentenis of belet van alle bestuurders/commissarissen. De statuten kunnen deze voorschriften bevatten voor het geval van ontstentenis of belet van een of meer bestuurders/commissarissen. In de statuten kan worden bepaald wanneer sprake is van belet.”

Ontstentenis en belet

Degene die tijdelijk de taak van bestuurder/RvT-lid vervult wordt gelijkgesteld met bestuurder/RvT-lid.

Overgangsbepaling: uiterlijk bij eerstvolgende statutenwijziging na inwerkingtreding van WBTR (1 juli 2021) deze bepaling opnemen/aanpassen in statuten.

Aansprakelijkheid bestuurders en commissarissen in geval van onbehoorlijke taakvervulling: huidig recht

Interne aansprakelijkheid (jegens stichting/vereniging):

→ bestuurders via art. 2:9 BW

→ commissarissen via koppelbepaling (art. 2:50a/300a BW) slechts i.g.v. **faillissement en/of misleidende informatie** van een stichting/formele vereniging die **Vpb-plichtig** is (dus "commercieel")

NB: art. 6:162 BW wel mogelijk, zie bijvoorbeeld

- Rb Midden-Nederland 7 maart 2019 (*voetbalvereniging en gelieerde stichting*): aansprakelijkheid bestuurder niet-commerciële ver/st o.g.v. art. 2:9 wegens schending van art. 2:10 BW

NB: onbezoldigdheid bestuurder staat niet in de weg aan aansprakelijkheid (ook jegens derden, zie bijvoorbeeld Hof Amsterdam 27 februari 2018, *Stichting Zaandam 200 jaar*)

Aansprakelijkheid bestuurders en commissarissen: nieuw recht

Aansprakelijkheid i.g.v. faillissement jegens boedel (art. 2:50a/300a juncto 2:138 BW) :

→ **alle bestuurders en alle commissarissen** maar

wettelijk bewijsvermoeden (onbehoorlijke taakvervulling is belangrijke oorzaak van faillissement) geldt slechts voor stichting/formele vereniging die

- (a) Vpb-plichtig is; of
- (b) bij of krachtens de wet een jaarrekening of gelijkwaardige financiële verantwoording moet opstellen (lees: semipublieke instellingen en pensioenfondsen)

Aansprakelijkheid voor **misleidende info** in financiële verslaggeving (art. 2:50a/300a juncto 2:139 BW):

slechts bestuurders en commissarissen van een stichting/form vereniging die

- (a) Vpb-plichtig is; of
- (b) bij of krachtens de wet een jaarrekening of gelijk financiële verantwoording moet opstellen

Aansprakelijkheid bestuurders en commissarissen in geval van onbehoorlijke taakvervulling: nieuw recht

aansprakelijkheidsgrond	bestuurders	commissarissen/leden RvT	wetsartikelen
Interne aanspr (jegens st/ver) voor onbeh taakvervulling	Alle bestuurders	Alle commissarissen	Art 2:9 voor bestuurders en art 2:50a/300a lid 3 juncto art 2:9 voor commissarissen
Aanspr igv faillissement voor onbehoorlijke taakvervulling	Alle bestuurders, maar wettelijk bewijsvermoeden (onbeh taakv is belangrijke oorzaak faill) slechts indien: <ul style="list-style-type: none"> - form ver/st die Vpb-plichtig is; of - ver/st die bij of krachtens de wet jaarrek of gelijkw financiële verantw moet opstellen 	Alle commissarissen, maar wettelijk bewijsvermoeden (onbeh taakv is belangrijke oorzaak faill) slechts indien: <ul style="list-style-type: none"> - form ver/st die Vpb-plichtig is; of - ver/st die bij of krachtens de wet jaarrek of gelijkw financiële verantw moet opstellen 	Art 2:50a/300a lid 2 voor bestuurders en art 2:50a/300a lid 3 juncto art 2:138 voor commissarissen
Aanspr voor misleidende info in financiële verslaggeving	Bestuurders van: <ul style="list-style-type: none"> - form ver/st die Vpb-plichtig is; of - ver/st die bij of krachtens de wet jaarrek of gelijkw financiële verantw moet opstellen 	Commissarissen van: <ul style="list-style-type: none"> - form ver/st die Vpb-plichtig is; of - ver/st die bij of krachtens de wet jaarrek of gelijkw financiële verantw moet opstellen 	Art 2:50a/300a lid 2 juncto art 2:139 voor bestuurders en art 2:50a/300a lid 3 juncto art 2:150 voor commissarissen

Dechargemogelijkheden

- Bij vereniging: ALV
- Bij stichting met RvT-model: RvT verleent decharge aan bestuurders
- Decharge aan eigen leden (bestuur/RvT) levert problemen op
- Zie Rb Rotterdam 26 augustus 2020 (*Stichting Het Peuterhuis*) over verlenen decharge van bestuurder aan zichzelf
 - tegenstrijdig belang → art 2:15 juncto art 2:8 BW (vernietigbaar)
 - straks is besluit i.s.m. wettelijke tegenstrijdig belangregeling

Ontslag door rechtbank

- Bijzonderheid voor stichtingen (art 2:298 BW), nu ontslag bestuurders mogelijk i.g.v. “wanbeheer”
- Op verzoek belanghebbende of OM, door rechtbank uitgesproken
- Rechtbank kan voorlopige voorzieningen treffen en bestuurder schorsen
- Bestuursverbod aan gekoppeld

- Nieuw art. 2:298 **WBTR**:
- uitbreiding naar commissarissen (leden RvT)
- verruiming ontslaggronden

Ontslag door rechtbank

Verruiming ontslaggronden van art. 2:298 BW:

- A verwaarlozing bestuurlijke (of: toezichthoudende) taak;
- B andere gewichtige redenen;
- C ingrijpende wijzigingen van de omstandigheden op grond waarvan het voortduren van het bestuurderschap (of: het zijn van commissaris) in redelijkheid niet kan worden geduld

Statutenwijziging en digitaal vergaderen

Onderwerpen

- Vereisten voor statutenwijziging bij stichtingen en verenigingen
- Digitaal vergaderen voor verenigingen

Statutenwijziging stichting:

- Statuten van een stichting kunnen gewijzigd worden in de meeste gevallen krachtens een besluit van het bestuur (al dan niet met voorafgaande toestemming/goedkeuring RvC/RvT dan wel externe partij)
- Doel kun je niet zomaar wijzigen
- Statuten bepalen soms dat wijziging van de statuten (waaronder doel) niet mogelijk is; dan via de rechter toch mogelijk in sommige gevallen (art. 2:294 lid 2 BW), rechter toetst terughoudend, vooral bij doelwijziging
- Geldt niet alleen voor statutenwijziging, maar ook juridische fusie (art. 2:317 lid 5 BW)
- Maar ook als wijziging statutair is toegestaan, dient het bestuur terughoudend te zijn, vooral bij doelwijziging (NB: art 2:15 juncto 2:8 BW)!

Statutenwijziging vereniging:

De wet (art. 2:42 en 2:43 BW) en de van kracht zijnde statuten bepalen de route die moet worden gevolgd om tot een wijziging te komen.

De wet bepaalt dat voor statutenwijziging nodig is:

- Een besluit van de ALV genomen met twee/derde van de stemmen (afwijking in statuten mogelijk);
- Oproeping tot een ALV met een minimale oproepingstermijn van zeven dagen (afwijking in statuten mogelijk maar alleen langere termijn)
- Tenminste vijf dagen voor vergadering concept statuten beschikbaar stellen aan ALV.

Statuten bevatten vaak een quorumeis voor statutenwijziging. Zijn onvoldoende leden aanwezig tijdens de ALV dan moet een tweede vergadering gehouden worden. Tijdens tweede vergadering geen quorumeis maar wel statutaire meerderheidseis (n.b. voldoende tijd tussen eerste en tweede vergadering).

Digitaal vergaderen voor verenigingen

Elektronisch vergaderen alleen mogelijk als de statuten dit bepalen (art. 2:38 lid 6 e.v. BW).

Tijdelijke wet COVID-19 Justitie en Veiligheid, geeft een tijdelijke regeling voor digitaal vergaderen voor verenigingen (de regeling geldt tot 1 juni 2021, maar al diverse malen verlengd).

Digitaal vergaderen voor verenigingen (tijdelijk) mogelijk, mits voldaan aan de volgende voorwaarden:

- Leden moeten langs elektronische weg de vergadering kunnen volgen;
- Leden hebben de mogelijkheid om tot 72 uur voor de vergadering schriftelijk (ook per e-mail) vragen te stellen over de geagendeerde onderwerpen;
- De gestelde vragen worden uiterlijk op de vergadering beantwoord en de antwoorden worden gepubliceerd op de website/aan de leden toegestuurd.

Contact

Bert Gunnink

Kandidaat-notaris

b.gunnink@dehaanlaw.nl

06 – 502 751 10

René Luinstra

Advocaat

r.luinstra@dehaanlaw.nl

06 – 557 450 77

AANDACHT VERBINDT